

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION
AGENCY

Hanna Dittrich Söderman
Tel: 010-698 15 17
hanna.dittrich-soderman
@naturvardsverket.se

KONSEKVENsutredning
2019-11-22 Ärendenr:
NV-02865-19

Motiv och konsekvensutredning

med anledning av förslag till ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:10) om jägarexamen

1. Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå – skäl för att revidera föreskrifterna

1.1 Bakgrund - Nuläge

Det teoretiska provet inom jägarexamen har i princip sett likadant ut sedan jägarexamen infördes 1985. Idag består det av frågeformulär på papper med 70 frågor som ska besvaras inom 60 minuter. Det finns f.n. tre versioner av frågeformuläret i omlopp, med totalt 130 unika frågor. Majoriteten av frågorna har varit samma i över tio år.

Naturvårdsverket har konstaterat att det finns brister i dagens system, bl.a. att frågeformulären allt för sällan uppdateras och att för få frågor finns i omlopp samt att frågorna är lätta att lära sig utantill (särskilt då de finns tillgängliga på nätet). Vidare kan frågeformulären på ett alltför enkelt sätt kopieras eller avbildas, och spridas olovligt.

Ett projekt pågår inom Naturvårdsverket med mål att ta fram ett digitalt teoretiskt prov. Något förenklat ska provtagaren kunna logga in på en provportal och få slumpmässigt framtagna frågor ur en frågebank. Antalet frågor inom olika ämnesområden hanteras av systemet.

1.2 Önskat nyläge

Naturvårdsverket gör bedömningen att det för införande av ett digitalt teoretiskt prov behövs vissa ändringar i de föreskrifter som reglerar jägarexamen. Vidare behöver avgifterna för de olika delproven inom jägarexamen ändras. En anledning till detta är att avgifterna ska finansiera digitaliseringen av det teoretiska provet.

Ändringarna som berör digitaliseringen av det teoretiska provet och dess finansiering behöver, med hänsyn tagen till det pågående digitaliseringsprojektets tidplan, träda i kraft senast vid utgången av 2019.

Utöver dessa ändringar föreslås också två mindre ändringar av teknisk natur:

- möjlighet för provledare att vara verksam vid mer än en provbana, dock högst tre provbanor, och
- förtydliganden och redaktionella förändringar avseende vissa bestämmelser rörande antalet frågor mm i det teoretiska provet respektive avseende de ämnesområden som ska provas genom det teoretiska provet.

2. Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om föreskrifterna ändras

2.1 Nollalternativ – inga nya föreskrifter tas fram och befintliga föreskrifter behålls

Ett nollalternativ är att bibehålla nuvarande reglering och att inte göra några ändringar i nu gällande föreskrifter. Effekterna av ett sådant alternativ riskerar att bli att projektet med målet att digitalisera det teoretiska provet inom jägarexamen får avbrytas. Följdeckterna skulle bl.a. bli att det blir svårare att åtgärda dagens problem med olovlig kopiering och spridning av befintliga frågeformulär samt att det pågående digitaliseringsprojektet skulle stanna av eller avbrytas – vilket skulle medföra negativa kostnadseffekter för Naturvårdsverket.

2.2 Naturvårdsverkets förslag – befintliga föreskrifter ändras

Naturvårdsverket föreslår att ändringar i befintliga föreskrifter tas fram. De huvudsakliga argumenten för att ta fram ändringar i befintliga föreskrifter är att möjliggöra digitaliseringen av det teoretiska provet och att anpassa avgiften för teoriprovet för att finansiera digitaliseringen.

3. Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv

Till grund för ändringsförslagen ligger ovan redovisade skäl för ändringarna i sig samt erfarenheter hos vilthandläggarna på Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har samverkat med Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund. Jägarorganisationerna har framfört värdefulla synpunkter som har arbetats in i förslaget.

Dessa ändringsföreskrifter innebär att lydelsen ändras i Naturvårdsverket föreskrifter (NFS 2015:10) om jägarexamen i 4, 9, 12–13, 32, 34–35 §§ och bilagan, samt införs tre nya paragrafer 4 a, 13 a och 13 b §§.

3.1 Provledare

4 §

Andra stycket (som motsvarar tredje stycket i gällande föreskrifter) har justerats så att konstaterandet att en provledare tillhör en jägarorganisation har utgått. Ändringen är rent språklig och är inte avsedd att ha någon praktisk betydelse. Eftersom Polismyndigheten enligt 2 kap 4 § vapenförordningen förordnar provledare ”...efter förslag av Svenska jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund...” är frågan om att en provledare tillhör en jägarorganisation redan är omhändertagen genom kravet i vapenförordningen.

I tredje stycket anges att ”[e]tt tillräckligt antal provledare ska vara aktiva vid varje provbana med hänsyn till provverksamhetens omfattning”. Bestämmelsen säger dock inget om vem som ansvarar för att tillse att antalet provledare är ”tillräckligt”.

I praktiken är det jägarorganisationerna som avgör hur många provledare som ska vara aktiva vid en provbana. Naturvårdsverket gör bedömningen att detta är en fungerande ordning som involverade parter anser fungerar och vill bibehålla. Som ett förtydligande föreslår Naturvårdsverket därför att det i tredjestycket uttryckligen skrivs in att det är jägarorganisationerna som ansvarar för detta.

4 a §

Enligt 4 § i föreskrifterna ska proven för jägarexamen avläggas inför provledare, som förordnas av Polismyndigheten. Förordnandet gäller nationellt, men är tidsbegränsat. En provledare är f.n. verksam endast vid en provbana. Det är jägarorganisationerna som väljer vilken provbana en provledare ska vara verksam vid.

Som en del av dialogen med jägarorganisationerna har framkommit att en möjlighet för provledare att vara verksamma vid fler än en provbana skulle kunna ha flera positiva effekter.

Fördelarna skulle kunna vara att antalet provtillfällen totalt sett ökar om flera provledare kan vara verksamma vid viss provbana, att provtillfällen inte behöver ställas in vid en provledares förhinder samt att provbanor med liten verksamhet kan få underlag för fortsatt övningskjutning vid banan. En ytterligare effekt på sikt är att om antalet provledare skulle bli färre så skulle man ändå kunna genomföra samma antal prov som idag.

För Naturvårdsverkets del skulle en sådan möjlighet medföra ett visst, men mycket begränsat, administrativt merarbete i form av att Naturvårdsverket behöver ge provledaren behörighet på ytterligare provbanor i jägarregistret. Naturvårdsverket bedömer denna administrativa åtgärd till att ta ca fem minuter per provledare och provbana. Antalet provledare uppgår f.n. till strax under 1 300 stycken fördelade på ca 300 provbanor. Den extra administrativa åtgärden avser endast de provledare som faktiskt önskar kunna agera som provledare på fler än en provbana. Hur många av provledarna som kommer att utnyttja en sådan möjlighet är svårt att bedöma. Antagande att ca 25 % av provledarna kommer att vilja ha behörighet att agera som provledare vid mer än en provbana, skulle det leda till ca 27 timmars ytterligare administrativt arbete för Naturvårdsverket i form av registreringar i jägarregistret. Om 10 % av provledarna önskar sådan behörighet blir det ytterligare administrativa arbetet för Naturvårdsverket istället ca 11 timmar. Detta arbete kan genomföras löpande under flertalet kalendermånader.

Naturvårdsverket gör vidare bedömningen att om antalet provledare genom förslaget på sikt skulle bli färre, med bibehållet antal prov, så kan det leda till besparingar, om än små, för Naturvårdsverket. Dessa besparingar skulle bestå i dels den årliga schablonersättning om 700 kronor per provledare som utgår från Naturvårdsverket till jägarorganisationerna, dels den kostnad som jägarorganisationerna fakturerar Naturvårdsverket för utbildning av provledare – för vilket jägarorganisationerna debiterar 562 kronor per timme.

Naturvårdsverket har sammantaget bedömt det som rimligt att skapa en möjlighet för provledare att kunna vara verksamma vid flera provbanor. Naturvårdsverket gör samtidigt bedömningen att det finns anledning att sätta en gräns i form av ett högsta antal provbanor som provledare ska kunna vara verksamma vid. Detta för att en provledare inte ska kunna agera som ambulerande provledare till ett stort antal provbanor. Om Naturvårdsverket i framtiden ska öppna för ett sådant ambulerande system bör det ske kontrollerat, inte beroende på enskilda provledares tillgång till tid. Naturvårdsverket föreslår därför i ett första steg ett tak på högst tre provbanor. Detta ger möjlighet att vid en senare tidpunkt kunna bedöma effekterna av en begränsad utökning av antalet provbanor.

Som beskrivits ovan är det jägarorganisationerna som väljer vid vilken provbana en provledare ska vara verksam. På samma sätt föreslås att det är jägarorganisationerna som ska anmäla till Naturvårdsverket om en provledare ska vara verksam vid mer än en provbana.

Då jägarorganisationerna är två, föreslås också att en anmälan om att en provledare ska kunna vara verksam vid mer än en provbana ska föregås av samråd mellan jägarorganisationerna om provledaren tillhör en annan jägarorganisation än den organisation som äger eller driver den aktuella provbanan. Syftet med denna bestämmelse är att det är jägarorganisationernas uppgift att samordna fördelningen av provledare. Naturvårdsverket ska inte heller framledes behöva använda tid och resurser för denna uppgift, utan ska även fortsatt kunna begränsa sin roll till registreringen av provledarna i jägarregistret.

34–35 §§

Om möjlighet för provledare att vara verksam vid mer än en provbana införs, fordras några följdändringar och förtydliganden vad avser registernummer för provledare respektive provbanor. Dessa ändringar är nödvändiga för att den praktiska hanteringen av intyg utfärdade vid utförandet av delprov i jägarexamen respektive registrering av resultat från dessa prov i jägarregistret ska fungera.

I 34 § föreslås två förändringar. Den ena förändringen är att ordet ”detta” i andra stycket, ersätts av ordet ”sitt”. Ändringen är ett förtydligande av att det är sitt eget registernummer provledaren ska ange på intyg som provledaren utfärdar. Den andra förändringen är ett nytt tredje stycke. I detta förtydligas att vid registrering av provresultat i jägarregistret ska registernummer för den provledare som var ansvarig för utförandet av det aktuella provet anges. Ibland utförs själva registreringarna samlat av en provledare, även åt andra provledare. Det är då viktigt att det i jägarregistret anges registernummer för den för provet ansvarige provledaren och inte för den registrerande provledaren.

Även i 35 § föreslås förändringar. I andra stycket stryks dels ordet ”viss”, då detta ord relaterar till att provledare för närvarande kan vara verksam bara vid en provbana, dels orden ”känna till”, då dessa är överflödiga för förståelsen av bestämmelsens innehåll. Dessutom föreslås ändrad ordföljd för att förbättra andra styckets språkliga utformning. Vidare föreslås ett nytt tredje stycke som

förtydligar att vid registrering av provresultat i jägarregistret ska registernummer för den provbanan vid vilken provet utfördes anges.

3.2 Teoretiskt prov – form och ansvar för provet

12 §

Enligt 12 § i föreskrifterna ska för det teoretiska provet finnas frågeformulär som innehåller frågor som fastställts av Naturvårdsverket. Detta är den centrala bestämmelsen för att möjliggöra införandet av en digitalisering av det teoretiska provet. Befintlig formulering kopplar till den formen av tryckta frågeformulär som har använts sedan jägarexamen infördes för över 30 år sedan.

Nuvarande 12 § föreslås ersättas av två stycken. I det första stycket omhändertas den nuvarande skrivningen ”frågor som fastställts av Naturvårdsverket”. Skrivningen innebär ett förtydligande om att det är Naturvårdsverket som har ansvaret för det teoretiska provets innehåll och utformning.

I det andra stycket hanteras det som idag uttrycks som att ”för det teoretiska provet ska det finnas frågeformulär som innehåller frågor” genom att stadga att det teoretiska provet ska avläggas på det sätt som Naturvårdsverket anvisar. Syftet med bestämmelsens formulering är att göra den teknikneutral. Det innebär, utöver möjligheten att ersätta dagens tryckta frågeformulär med en digital lösning, att bestämmelsen medger användning av de nuvarande frågeformulären tills dess att digitaliseringen är redo att genomföras.

3.3 Teoretiskt prov – ämnesområden för provfrågor

13 §

I 13 § första styckets punktlista regleras de ämnesområden som det teoretiska provets frågor ska avhandla.

Naturvårdsverket har över tid konstaterat att det finns behov av att justera bestämmelsens struktur och benämningen av några av de i bestämmelsen angivna ämnesområdena. Avsikten är inte att detta ska medföra materiella förändringar. Det teoretiska provet avses innehållsmässigt vara detsamma även med den föreslagna förändringen. Syftet med ändringarna avses i första hand vara att skapa en bättre översikt över förteckningen av ämnesområden.

Naturvårdsverket föreslår att ämnesområdena ordnas i alfabetisk ordning samt att:

- ämnesområdena Ekologi samt Naturens och djurens utveckling slås samman till ett ämnesområde: *Ekologi samt djurens och naturens utveckling*
- ämnesområdena Skadskjutning samt Eftersök av skadat vilt slås samman till ett ämnesområde: *Skadskjutning och eftersök av skadat vilt*
- ämnesområdena Skjutvapen samt Skjutteknik slås samman till ett ämnesområde: *Skjutvapen och skjutteknik*

- ämnesområdena Skottverkan samt Ammunition och ballistik slås samman till ett ämnesområde: *Skottverkan, ammunition och ballistik*
- ämnesområdet Skador förorsakade av vilda däggdjur och fåglar byter benämning till: *Viltförvaltning och viltskador*

3.4 Teoretiskt prov – antal frågor, krav för godkänt

13 a §

I 9 § regleras vad en fullständig jägarexamen ska innehålla, vilka delprov den ska bestå av och vilka moment dessa ska innehålla. I 9 § andra stycket står det att ett teoretiskt prov ska ingå i jägarexamen, och att detta prov ska bestå av 70 frågor.

Även i 13 § regleras att det teoretiska provet ska innehålla 70 frågor. Vidare anges i 13 § vilka ämnesområden dessa frågor ska beröra samt anges hur lång tid provtagaren har på sig att besvara frågorna och hur många rätt besvarade frågor som krävs för ett godkänt resultat.

Naturvårdsverket föreslår att regleringen av det teoretiska provets antal frågor, hur lång tid man har på sig att besvara dem och vad som krävs för ett godkänt resultat ska brytas ut och samlas i en egen bestämmelse, en ny 13 a §. Förslaget innebär att

- 9 § andra stycket ändras så att uppgiften om antal frågor stryks och att hänvisning istället görs till en ny 13 a §
- 13 § första stycket ändras så att uppgiften om antal frågor stryks och att hänvisning istället görs till en ny 13 a §
- 13 § andra och tredje styckena stryks – dessa stycken överförs till en ny 13 a §

Det enda nya som tillförs föreskrifterna genom den föreslagna 13 a § är att de 70 frågorna som ingår i det teoretiska provet ges benämningen ”provfrågor”. Detta i syfte att tydligare skilja dem från de testfrågor som beskrivs i avsnitt 3.5 nedan.

3.5 Teoretiskt prov – testfrågor

13 b §

Frågebanken är i behov av revidering och uppdatering. Just nu pågår en översyn av frågorna. Att konstruera nya provfrågor är en utmanande uppgift. Ett sätt att kvalitetssäkra nya frågor skulle kunna vara att låta förslag till nya provfrågor ingå i det teoretiska provet, men utan att de påverkar slutresultatet.

I högskoleprovet finns en sådan konstruktion. Högskoleprovet består av fem provpass. Två pass med kvantitativa uppgifter och två pass med verbala uppgifter. Dessutom finns ett femte pass med antingen kvantitativa eller verbala uppgifter. Detta s.k. utprovningsspass räknas inte in i resultatet. Provdeltagarna får inte förrän efter genomfört högskoleprov veta vilket av passen som var

utprovningsspasset. Se 2 § i Universitets- och högskolerådets föreskrifter om högskoleprovet (UHRFS 2105:3).

Med utgångspunkt från utprovningsspasset i högskoleprovet föreslår Naturvårdsverket att det introduceras en möjlighet för Naturvårdsverket att i jägarexamens teoretiska prov utöver de 70 provfrågorna som det teoretiska provet omfattar, lägga till upp till högst tre ytterligare frågor, s.k. testfrågor.

Syftet med testfrågorna är att testa uppgifter för framtida prov. Av den anledningen bör dessa frågor infogas bland provfrågorna så att provdeltagare gör sitt bästa även på testfrågorna samtidigt som testfrågorna inte räknas med i provresultatet.

Förslaget till ny 13 b § innehåller två meningar. I första meningen regleras möjligheten för Naturvårdsverket att till de ordinarie 70 provfrågorna foga ytterligare högst tre testfrågor. I och med att testfrågorna inte utgör en del av det teoretiska provet, poängteras i andra meningen att resultatet på dessa frågor inte ska påverka provtagarens slutresultat.

Tillägget av upp till tre testfrågor föranleder inte förändring eller anpassning av 13 a § andra stycket i dess i denna ändringsföreskrift föreslagna utformning, dvs. att ”provet ska lösas på högst 60 minuter”. Den pågående översyn av provfrågorna som nämns i första stycket i detta avsnitt 3.5 syftar till att framtidens provfrågor ska bli rakare och innefatta mindre av läsförståelse, och därmed mer av kunskapskontroll. Naturvårdsverket gör därför bedömningen att en justering av provtiden till följd av tillägg av en, två eller tre testfrågor i närmast ingen eller bara i mycket liten utsträckning kommer att påverka provtagares möjligheter att hinna med att göra färdigt provet inom provtiden 60 minuter.

3.6 Avgifter

32 §

Av 2 kap. 4 § vapenförordningen framgår att Naturvårdsverket dels får föreskriva om provet, dels ska fastställa taxa för provet.

Den ändring av taxan som föreslås är en höjning av avgiften för avläggande av teoretiskt prov från 250 kronor till 500 kronor. Avsikten är att avgiftshöjningen ska finansiera den investering som pågår i en digitalisering av det teoretiska provet. För konsekvenser av avgiftshöjningen och motivering till förslaget till ny avgift, se avsnitt 6 nedan.

Som ett förtydligande av vem som är skyldig att utfärda kvitto avseende provet, kompletteras den sista meningen i bestämmelsen med orden ”av provbanan”.

4. Bemyndigande

Enligt 11 kap 2 § b vapenlagen (1996:67) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de förutsättningar i övrigt som ska vara uppfyllda för tillstånd att inneha eller låna skjutvapen.

Med utgångspunkt från detta bemyndigande har regeringen i 2 kap 4 § vapenförordningen (1996:70) reglerat att för tillstånd till innehav av jaktvapen krävs att sökanden har avlagt prov som visar att han eller hon har grundläggande kännedom om jakt och viltvård och kan handha vapnet. Vidare föreskrivs att Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om provet.

Med stöd av bemyndigandet i vapenförordningen har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter om jägarexamen (NFS 2015:10). Dessa föreskrifter föreslås nu ändras med stöd av samma bemyndigande.

5. Anmälan enligt tjänstedirektivet

Vid remiss av förslag till ändring av föreskrifter om jägarexamen har Kommerskollegium i remissvar påtalat att en anmälan enligt tjänstedirektivet^[1] ska göras. Utöver vad som redan framgår av vapenförordningen föreskriver Naturvårdsverket om ändrad taxa för avläggande av teoretiskt prov, tillåtet antal provbanor per provledare samt krav på angivande av registernummer för provledare och provbanor i jägarregistret. I det följande anges varför dessa begränsningar är nödvändiga och proportionerliga i förhållande till sitt syfte.

5.1 Tvingande hänsyn till allmänintresset

Taxehöjningen för avläggande av det teoretiska provet är en förutsättning för att provet ska kunna ske digitalt. Höjningen av taxan avser att finansiera uppbyggnaden av ett system för digital provtagning vilket är skälet för att taxan är reglerad till ett specifikt, enhetligt belopp. Ett viktigt skäl till att övergå från ett provförfarande med frågor på papper till ett digitalt provförfarande är att minska risken för fusk och höja kvaliteten på frågorna. Det har förekommit att provformulär kopierats och spridits, något som möjliggör för provtagare att endast läsa in de frågor som ställs vid examinationstillfället. En god kunskapsnivå bland framtida jägare är ett krav som Naturvårdsverket anser är tvingande med hänsyn till allmänintresset. Detta eftersom det teoretiska provet för jägarexamen är

- ett (av flera) krav för att få inneha jaktvapen och
- en förutsättning för att jakt ska ske på ett sådant sätt att viltet inte orsakas onödigt lidande.

Båda punkterna ovan är avgörande för acceptansen för jakt i Sverige.

Allmänintresset av en välutbildad jägarkår är stort i landet, särskilt med tanke på de skador som Sveriges täta viltstammar orsakar jord- och skogsbruket. Kostnaderna för viltskador på areella näringar i Sverige beräknas till flera miljarder kronor årligen. För att minska dessa kostnader krävs att viltstammarna

^[1] Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden, artiklarna 15.7 och 39.5

inte tillåts växa ohämmat, vilket förutsätter att det finns jägare med god kunskap som kan jaga.

En annan aspekt av täta viltstammar är mängden trafikolyckor med vilt inblandat. Det sker årligen mellan 50 000 och drygt 60 000 viltolyckor i Sverige^[2] och trenden är ökande. Vissa viltolyckor kräver också människoliv. Om viltstammarna ökar, ökar antalet viltolyckor med ökande lidande för både människor och vilt samt ökande kostnader för samhället som följd. Sammantaget kan Naturvårdsverket konstatera att det finns stort allmänintresse av en väl utbildad jägarkår i Sverige.

Rollen som provledare och begränsning av antal provbanor

Rollen som provledare vid skjutprov har alltid byggt på ideellt arbete i Sverige. Bakgrunden till detta är den betydelsefulla roll som föreningar inom jakt och skytte har för jägarkåren i landet. Föreningarna är en förutsättning för att jakt och skytte ska kunna bedrivas på ett lokalt förankrat och kostnadseffektivt sätt, vilket gagnar acceptansen för jakt och viltförvaltning som samhällelig företeelse. Skjutbanor används inte bara för skjutprov för jägarexamen. Banorna nyttjas framför allt för sport- och övningskytte, vilket också bidrar till en säker och etisk jakt. Att bedriva motsvarande verksamhet i offentlig regi skulle vara mycket kostsamt, till gagn för varken jägarkåren eller samhället. Föreningslivet har liknande betydelse även inom andra sektorer i det svenska samhället.

Polismyndigheten förordnar provledare för en tidsbegränsad period, vanligen fem år. Taxan för de olika skjutproven fördelas mellan skjutbanan och den förening som driver den aktuella banan för att dessa ska kunna hålla banan i stånd. Av 32 § Naturvårdsverkets föreskrifter framgår att inga andra avgifter får tas ut vid avläggande av skjutprov med undantag för skjutbanans kostnader för ammunition. Detta innebär att möjligheten att bedriva affärsverksamhet av betydelse genom att tillhandahålla skytteprov bedöms som ytterst begränsad för både skjutbanor och provledare. Det finns dock andra drivkrafter för exempelvis en skjutbana att tillhandahålla skjutprovsmöjligheter, framför allt möjligheten att få nya medlemmar till föreningen vilket skapar förutsättningar för föreningarna att arbeta mot sina mål.

Naturvårdsverket anser att det ideella engagemanget och ett väl fungerande föreningslivet i dessa frågor bör värnas. Detta då det skapar engagemang och acceptans för jakt som företeelse i samhället. Naturvårdsverkets bedömer att det ligger i allmänhetens intresse att bevara grundförutsättningarna för systemet så som det ser ut idag. Vidare bedöms inte en kommersialisering av provverksamheten gagna kvaliteten eller minska risken för otillbörlig påverkan på provledaren. Den ideella grunden för provledarens arbete minskar enligt Naturvårdsverkets uppfattning risken otillbörlig påverkan, då denne saknar ett affärsmässigt förhållande till provtagaren.

Naturvårdsverket ökar nu det antal provbanor som en provledare får vara verksam vid från en till tre. Fördelen med ökningen är att tillgängligheten och

^[2] <https://www.viltolycka.se/statistik/viltolyckor-de-senaste-5-aren/>

flexibiliteten för såväl provledare som den som avlägger skjutprov kan öka. Naturvårdsverket bedömer att om en provledare skulle kunna vara verksam vid fler provbanor än tre, skulle den lokala förankringen i föreningsverksamheten som beskrivits ovan kunna riskeras.

Registernummer för provledare och provbanor krävs för att kunna knyta provtagare till provledare och banor.

De begränsningar och krav som ställs på provledare och provbanor är nödvändiga och proportionerliga i relation till värdet av den lokala förankringen i föreningsverksamheten och den kontroll som Naturvårdsverket anser behövs för denna typ av verksamhet. Systemet för provtagning ska både tillgodose behovet av tillräckligt antal provbanor och provledare för att inte utgöra ett hinder för den som avlägger skjutprov och vara möjligt att följa upp och kontrollera.

5.2 Reglernas proportionalitet i förhållande till sitt syfte

Sverige har under lång tid haft ett system med krav på kunskap för att få inneha jaktvapen. Inledningsvis noterar Naturvårdsverket att höjningen av taxan för det teoretiska provet inom jägarexamen inte innebär någon förändring av grundförutsättningarna för systemet, dvs att de olika delproven inom jägarexamen är förenade med fasta taxor. Naturvårdsverket anser att en höjning av taxan för den teoretiska delen av jägarexamen i syfte att säkerställa en god kunskapsnivå hos den svenska jägarkåren är proportionerlig. Höjningen innebär förvisso att taxan blir dubbelt så hög som tidigare, men summan är fortfarande överkomlig för de allra flesta. Taxan belastar bara den som avlägger det teoretiska provet. När man har avlagt det teoretiska provet med godkänt resultat, gäller provresultatet livet ut.

En helt avreglerad situation utan fast taxa skulle innebära att det digitaliserade teoretiska provet i jägarexamen skulle behöva finansieras på annat sätt. Naturvårdsverket anser att det är både rimligt och proportionerligt att den som önskar avlägga jägarexamen också står för kostnaderna som ett digitalt provtagningsförfarande ger upphov till.

6. De som berörs av regleringen

De som berörs av de föreslagna ändringarna i föreskrifter om jägarexamen är i första hand Naturvårdsverket, jägarorganisationerna, provledare, provbanor och provtagare. Även arrangörer av kurser för förberedelse inför delproven i jägarexamen kan komma att påverkas, se mer i avsnitt 6.3 nedan.

Naturvårdsverket har i samband med arbetet med dessa föreskrifter haft löpande kontakt med företrädare för de båda jägarorganisationerna. Inom ramen för arbetet med framtagandet av dessa ändringsföreskrifter har även Polismyndigheten tagit del av förslagen.

Naturvårdsverket berörs främst genom möjligheten att fullfölja digitaliseringen av det teoretiska provet, att genom höjning av avgiften för teoretiskt prov kunna finansiera denna digitalisering samt att kunna registrera provledare som verksam vid upp till tre provbanor.

Jägarorganisationerna påverkas genom att deras samråd innan anmälan till Naturvårdsverket om att en viss provledare ska vara verksam vid viss provbana kommer att omfatta upp till tre provbanor per provledare istället för bara en provbana per provledare.

Provledare får möjlighet att vara verksam på upp till tre provbanor istället för bara på en. Provledare som utför registreringar av provresultat i jägarregistret måste redovisa korrekt registernummer för provledare respektive provbana.

En provbana kan få fler provledare som kan innebära fler utförda prov på banan. För en provbana som har för få provledare kan prov idag behöva ställas in om provledare blir sjuk eller får förhinder. Med möjlighet för provledare att ha behörighet att verka vid flera provbanor, skapas möjlighet att i en sådan situation kunna kalla in en provledare som kanske i första hand är verksam vid en annan provbana, men som samtidigt kan fungera som extra resurs vid upp till två andra provbanor.

Provtagare påverkas främst genom den avgiftshöjning från 250 kronor till 500 kronor som sker vid avläggande av det teoretiska provet. Provtagare som behöver göra ett eller flera omprov påverkas i än högre grad. Jägarexamen behöver dock endast avläggas en gång, och gäller sedan på livstid.

Provtagare kan påverkas positivt av möjligheten för provledare att ha behörighet att verka vid flera provbanor. Det kan innebära att prov som pga. en provledares sjukdom skulle ha ställts in, ändå kan genomföras med hjälp av en annan behörig provledare som huvudsakligen är verksam vid annan provbana.

Provtagare kan i tillägg till de ordinarie 70 provfrågorna komma att behöva besvara upp till tre ytterligare testfrågor inom ramen för det teoretiska provet och dess provtid.

7. Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen

Då dessa förslag till ändringar i föreskrifterna om jägarexamen inte innehåller tekniska krav bedömer Naturvårdsverket att de inte ska anmälas till EU-kommissionen, så kallad notifiering¹.

7.1 Allmänt om förslagets konsekvenser

Föreslagna ändringar i föreskrifter om jägarexamen har främst syftat till att möjliggöra digitalisering av det teoretiska provet och att höja avgiften för det

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

teoretiska provet. Avgiften är avsedd att finansiera digitaliseringen av det teoretiska provet.

Därutöver föreslås ändringar som ger provledare möjlighet att vara verksam vid mer än en provbana, dock högst tre provbanor samt förtydliganden och redaktionella förändringar avseende bestämmelser rörande antalet frågor mm i det teoretiska provet respektive avseende de ämnesområden som ska prövas genom det teoretiska provet. Vidare införs möjlighet att lägga till upp till tre testfrågor i det teoretiska provet.

De främsta konsekvenserna av ändringsförslagen är:

- att det blir formellt möjligt att genomföra den digitalisering av det teoretiska provet som har bedömts som viktig för att bl.a. kunna stävja olovlig kopiering och spridning av dagens frågeformulär – och för att införa en större variation av provfrågorna samt
- att avgiften för avläggande av det teoretiska provet föreslås höjas för att finansiera digitaliseringen av det teoretiska provet.

En ytterligare konsekvens är att provledare kommer att kunna vara verksamma vid fler än en provbana, dock högst tre provbanor.

I övrigt har ambitionen varit att i denna begränsade översyn eftersträva en ökad enkelhet och tydlighet i de bestämmelser som har berörts. En större samlad översyn av hela regelverket är planerad inom de närmaste åren.

7.2 Om förslagets kostnader

De kostnadseffekter som uppkommer till följd av förslagen i dessa ändringsföreskrifter är relativt små var och en för sig, men i ett fall stor på aggregerad nivå.

En kostnad uppkommer för ökad administration vid registrering av provledare som är verksamma vid en andra och tredje provbana. Det rör sig enligt Naturvårdsverkets uppskattning dock endast om ca fem minuters arbete per ytterligare sådan registrering. En beskrivning av konsekvenserna finns i avsnitt 3.1 ovan. Denna kostnad bärs av Naturvårdsverket i egenskap av ansvarig för jägarregistret och finansieras av avgifterna för jägarexamen.

För framtida provtagare kommer höjningen av avgiften för avläggande av det teoretiska provet från 250 kronor till 500 kronor att utgöra en tydlig och i relativa termer hög kostnadsökning. Om en provtagare inte klarar av provet utan måste göra om det, blir avgiftsökningen än mer påtaglig. Detta ska dock vägas mot att jägarexamen – när den väl är avklarad – gäller livet ut.

Den aggregerade effekten av avgiftsökningen är stor, och är tänkt att finansiera investeringen i digitaliseringen av det teoretiska provet. Detta ska ses mot bakgrund av att avgifterna för jägarexamens olika delprov är den enda inkomstkällan i finansieringen av arbetet med och systemen för jägarexamen.

Naturvårdsverket har vid fastställandet av den nya avgiften försökt att eftersträva en balans mellan avskrivningstiden för investeringen (5 år) och att inte enbart några få årskullar av provtagare ska behöva bära hela kostnaden för investeringen. Givet kostnaderna för själva digitaliseringen och det digitala systemets framtida drift, blir en av de mest utslagsgivande faktorerna vad avser intäkterna det antal teoretiska prov – inklusive eventuella omprov – som kommer att avläggas. Naturvårdsverkets överväganden för förslaget om en avgift om 500 kronor för avläggande av det teoretiska provet har baserats på att det avläggs ca 13 000 teoretiska prov (inklusive eventuella omprov) per år från och med år 2020 och framåt. Om antalet prov markant skulle avvika från det antagna antalet, kan Naturvårdsverket se över avgiften på nytt.

Enligt 32 a § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:10) om jägarexamen görs en fördelning av avgiftsintäkterna mellan provbanorna och Naturvårdsverket. Denna fördelning regleras i särskilt beslut, vilket fattas av Naturvårdsverket. Beträffande nu gällande avgift om 250 kronor för avläggande av det teoretiska provet, fördelas avgiften med 80 kronor till provbanan och 170 kronor till Naturvårdsverket. Vid en höjning av avgiften till 500 kronor, avses nytt fördelningsbeslut fattas med en fördelning om fortsatt 80 kronor till provbanan men 420 kronor till Naturvårdsverket. Med andra ord avses hela ökningen av avgiften att gå till Naturvårdsverket, och där till att finansiera digitaliseringen av det teoretiska provet.

Förslaget om höjning av avgiften för avläggande av det teoretiska provet från 250 kronor till 500 kronor har varit föremål för samråd med Ekonomistyrningsverket enligt bestämmelser i avgiftsförordningen (1992:191) om samråd om myndighet avser att väsentligt förändra en avgift.

7.3 Särskilt om förslagets konsekvenser för företag

7.3.1 Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Naturvårdsverket bedömer att förslaget kan innebära viss påverkan på några företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet. Det rör sig i första hand om företag som idag är inriktade på att på mycket kort tid genomföra utbildningar som förberedelse inför avläggande av det teoretiska provet i jägarexamen.

Genom den förändring som föreslås i 12 § öppnas för en digitalisering av det teoretiska provet. Den digitala lösning som anskaffas för att kunna hantera det teoretiska provet avses utformas på ett sådant sätt att provtagaren inte ska kunna kopiera eller på annat sätt avbilda frågorna. Vidare avses provfrågorna hämtas slumpmässigt ur en frågebank, vilket gör att alla prov kommer att skilja sig åt i sin sammansättning av provfrågor. Parallellt med framtagande av den digitala lösningen för det teoretiska provet pågår, vilket nämnts ovan, en översyn av frågorna i jägarexamens teoretiska prov. Denna översyn kommer att resultera i både omskrivna och nya provfrågor, och fler provfrågor än idag. När båda dessa arbeten är klara, kommer de nya frågorna att användas i de digitaliserade teoretiska proven. Den samlade effekten av detta bedöms bli att förenklade kursmaterial baserade på ett fåtal frågor, inte längre kommer att räcka till för att

kursdeltagare på mycket kort tid ska hinna läsa in sig tillräckligt för att klara av det teoretiska provet.

Naturvårdsverket gör bedömningen att det rör sig om ett begränsat antal företag, som kommer att få svårare att rekrytera kunder och därmed i den delen en minskad verksamhet. Då vissa av dessa företag hyr in sig på kursgårdar och konferenshotell kan en minskning i dessa företags verksamheter också leda till en minskning av sådana anläggningars verksamhet.

Naturvårdsverket är av uppfattningen att denna eventuella negativa påverkan för ett begränsat antal företag vägs upp av det faktum att provtagare i framtiden kommer att behöva vara bättre förberedda avseende det teoretiska provet än vissa av dagens provtagare är, vilket i förlängningen rustar dem bättre för jakt och hantering av jaktvapen. Förändringarna leder också till förväntade ökade intäkter för kursarrangörer som erbjuder kursupplägg som rustar provtagare med kunskaper så att de klarar teoriprovet.

7.3.2 Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Med hänvisning till avsnitt 6.3.1 strax ovan, bedömer Naturvårdsverket att konkurrensförhållandena mellan företag som erbjuder kurser för jägarexamen kan komma att förändras i viss utsträckning. Det finns ingen reglering av längden på kurser inför jägarexamen. Ambitionen är att det nya digitala teoretiska provet ska skapa en situation i vilka alla utbildningsföretag har samma utgångspunkt vid utformningen av sina kursplaner. Konsekvensen blir en utjämning av konkurrensförhållandena med fokus på att hjälpa provtagare att uppnå rätt kunskapsnivå inför det teoretiska provet.

7.3.3 Påverkan på företagen i andra avseenden

Förslaget bedöms inte leda till någon ytterligare påverkan på berörda företag än den som redan har redovisats.

7.3.4 Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Enligt EU-kommissionen definieras små företag som företag med färre än 50 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger tio miljoner euro.²

De flesta företag som ägnar sig åt kursverksamhet inför jägarexamens teoriprov är sannolikt små företag. Under avsnitten 6.3.1 och 6.3.2 beskrivs förväntad påverkan på företagets verksamhet. Små företag bör dock inte påverkas på något särskilt sätt i jämförelse med större företag. Någon särskild hänsyn har därför inte tagits till små företag vid reglernas utformning.

² Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36–41)

8. Ikraftträdande och informationsinsatser

Föreskrifterna avses träda i kraft den 1 januari 2020.

Information kommer att publiceras på Naturvårdsverkets hemsida och genom riktade utskick till berörda myndigheter och organisationer. Dessutom kommer andra informationskanaler att användas eftersom ändringsföreskrifterna berör många enskilda (provtagare).